MAGAZYN

VAN

TUIN-SIERAADEN.

GEKOLEURD.

N°. 1.

TE AMSTERDAM, by JOHANNES ALLART.

MAGAZIJN
VAN
TUIN-SIERAADEN.
OF
VERZAMELING VAN MODELLEN VAN AANLEG EN SIERAAD, VOOR GROOTE EN KLEINE LUST-HOVEN, VOORNAMELIJK VAN DEZULKE DIE, MET WEINIG KOSTEN, TE MAAKEN ZIJN.

GETROKKEN
UIT DE VOORNAAMSTE BUITENLANDSCHE WERKEN, NAAR DE GELEGENHEID EN GRONDEN DEEZER REPUBLIEK GEWIJZIGD, EN MET VEELE NIEUWE PLATTE GRONDEN EN SIERAADEN VERMEERDERD,

door
G. VAN LAAR.

Te AMSTERDAM, Bij
JOHANNES ALLART.
MDCCCII.

DEN HEERE

DIRK WYNANDSZ. DITMARSCH,

LIEFHEBBER

EN

BEGUNSTIGER

VAN

KONSTEN

EN

WEETENSCHAPPEN,

WORDT

WORDT DIT

KUNSTWERK,

OPGEDRAGEN

DOOR DESZELFS

VRIEND,

G. VAN LAAR.

VOOR-

V O O R R E D E.

In een land, als Nederland, daar de groeijing doorgaans zeer ſterk is, ſchoon het onder geene heete, maar gematigde luchtſtreek ligt, in een land daar zulk eene groote verſcheidenheid van gronden is, en dat bijna overal met water doorſneden, en door veele rivieren bevogtigd is, in een land dat zeer veele verſchillende natuurlijke gewasſen voortbrengt en daar veele uitheemſche welig tieren, in een land daarenboven daar een groot gedeelte van de natie welgeſteld is en daar alles nijverheid ademt, in zulk een land, zeg ik, kon de tuinkonst ook niet onaangekweekt blijven. Tuinkonst was egter in voorige eeuwen bij den Nederlander de konst om het meeste nut van den grond te trekken voor de beurs, of voor de weelde van de tafel. En laaten wij ons geluk wenſchen dat juist deeze beoefening de konst van de lusthoven te verfraaien is voorafgegaan. Door haar zijn de Hollanders de eerſte op den aardbodem in het kweeken van goede moes-groenten en vrugten, in het uitbroeijen van dezelve buiten haare waare ſaizoenen, en in het teelen van vrugten uit vreemde klimaaten, die in de open lucht niet zouden kunnen ſlaagen, ja zelfs enige van Oost- en West-Indie; — in het ſnoeijen der vrugtboomen, en in het verbeteren en behouden der ſoorten, in het aankweeken van bloemen, en in het verfraaien van dezelve, door haar eene grootere volmaaktheid te geeven en haare ſchoonheid te verdubbelen, konsten, die niet alleen zoo veel toebrengen tot de aangenaamheden des levens van den rijken, maar die ook veele ingezetenen een middel van beſtaan verſchaffen, terwijl zij geld in het land brengen. Terwijl nu deeze konst meer en meer tot volmaaktheid wierd gebragt, dagt men egter ook op het aanleggen van fracie lusthoven; dan de ſmaak bleef hierin lang Gothisch; groote buitenplaatſen vertoonden wel grootſche partijen van vijvers, met laanen omringd; doch men miste die afwisſeling, die verſcheidenheid, die de vermaaken op eenen zelfden grond zoo menigvoud vermenigvuldigd en door geſtadige verrasſchingen den geest en de verbeelding treft. Hadden de Nederlanders andere volkeren geleerd de gewasſen door konst buiten hunnen geboorte grond en buiten hunne ſaizoenen te kweeken, en, als het ware, vrugten te ſchep-

 pen,

pen, waren Keizers en Koningen gretig om Hollandsche tuiniers naar zig te trekken (*) *om het opzigt over hunne tuinen te oefenen, de Nederlanders leerden van andere, inzonderheid van de Engelschen, (die deeze smaak, meen ik, grootendeels eerst van de Chineezen afgezien hebben) onze tuinen te verfraaien en eene aangenaame bevalligheid van verscheidenheid en verrassching bij die grootschheid van gezigten te voegen, waarop het eerst bij ons alleen scheen toegelegd. De tuinkonst of liever de konst van het aanleggen van lusthoven onderging dan in de helft van de voorgaande eeuw in ons land, gelijk in geheel Europa, eene groote hervorming en verbetering en wierd volgens de Engelsche smaak ingerigt. Naardien ons land die groote parken niet kan aanwijzen, waarop Engeland roemt en die het gewoon verblijf van deszelfs schatrijke Edelen uitmaaken, die ook in ons land den landbouw een te groot gedeelte van den grond ontrooven zouden, konden wij de Engelschen wel niet navolgen in hunne groote plans; dan hunne wijze van aanleggen voegt zig gelukkig ook naar kleine landgoederen en is juist geschikt om een stuk gronds grooter te doen voorkoomen dan het indedaad is, en om in eenen kleinen omtrek de grootst mogelijke verscheidenheid daar te stellen. Deeze wijze van aanleggen, waarvan het geheel geheim bestaat in het fraaiste van de wilde Natuur overteneemen en het met bevalligheid te schikken, behaagde dan ook algemeen, omdat het natuurlijke overal en altijd behaagt, en het is sedert dat dezelve bekend wierd dat men zelfs op de grootste buitenplaatsen gemeenlijk een gedeelte gronds aan deeze wijze van aanleggen heeft toegewijd. Deeze hervorming kostede egter veele buitenplaatsen hun aanwezen, die, als ouderwetsche meubilen, geene koopers boven de waarde van afbraak en uitroeijing vonden; men sloopte veele oude, maar men legde andere in de nieuwe smaak aan, en daar is niet te twijffelen of dit land zal, zoo het de zegeningen des vredes en de daaruit voortspruitende welvaart op den duur mag blijven genieten, binnen twintig jaaren niet minder buitenplaatsen hebben dan voorheen, en in eenen beteren smaak aangelegd. En indedaad wat is 'er geschikter voor den bedaarden, werkzaamen en nijveren Nederlander*

om

(a) *Zoo riep onder andere de Duitsche Keizer den tuinier* SCHUURMAN STEKHOVEN *van Leijden omtrent veertig jaaren geleden naar Weenen.*

om hem te verpoozen van zijnen arbeid dan enige dagen der week aan de ſtille rust van het buitenleven toetewijen. Daartoe behoeft men geen rijk man te zijn, geene groote buitenplaats te bezitten; de tegenswoordige ſmaak van aanleggen levert den bezitter van een middelmaatigen of kleenen grond zoo wel ſtof tot vermaak als dien van eenen grooten, ſchoon in eenen engeren kring; zij laat hem toe daarin veranderingen en verbeteringen te maaken, en zig daarmede te verlustigen en tijdkorting te verſchaffen; ja menig een middenmaatig gegoed man is gelukkiger in zijn tuintjen dan veele rijken in hunne pragtige lusthoven; hij geniet dubbeld; hij overlegt, beproeft, ſchikt, plant, verandert, verbetert zelf, en dat alles geeft hem meer vermaak dan hem het genot alleen zou verſchaffen, zoo hij het door andere had laaten ontwerpen en uitvoeren.

Zulke bezitters van middelmaatige en kleene gronden, zulke liefhebbers van aanleggen en het verfraaien van hunnen grond te gemoet te koomen en hunne denkbeelden optewekken, door hun modellen van allerlei tuin-verſierſelen voor oogen te ſtellen, en hun de keuze uit veele tot verfraaijing van hunne tuinen te geeven is het doelwit van den arbeid, dien ik mij heb voorgeſteld, en waarmede ik hoop bij alle tuin-liefhebberen wel te zullen verdienen, een arbeid, die tot nog toe geen voorbeeld in onze taal heeft, en van welkers aanleg ik nu den Leezer enige verdere rekenſchap zal geeven.

De volgende uitgaven zullen dan hoofdzaaklijk bevatten afbeeldingen met derzelver verklaaringen van zoodanige modellen van verſierſelen en aanleg-gronden voor tuinen als met het locaale van ons land meest overeenkoomen en aldaar uitvoerbaar zijn, onder mijn opzigt vervaerdigd en voor een gedeelte getrokken uit de beste buitenlandſche werken in dat vak in verſchillende taalen, voor een gedeelte van oorſpronglijke vinding, en voor een ander gedeelte naar reeds beſtaande modellen op lusthoven getekend, terwijl de platte gronden van aanleg, van welke 'er bij elk ſtukjen meest een of meer zullen voorkoomen, alle van originele vinding zullen wezen; vooral zal men zorg draagen dat eigenaars van kleine buitenplaatſen en tuinen in dit werk eene genoegzaame handleiding vinden om hunne plekjens grond te verfraaien en te veraangenaamen; op de onkostbaarheid zal ook acht gegeven worden,

den, en zulke tuin-eigenaars zullen overvloedig ſtof in ons werk vinden om zulke verſierſelen uittekippen, die met zeer weinig kosten kunnen vervaerdigd worden. Ook zal ik zorg draagen, zoo mijn werk bij mijne landgenooten aanmoediging ontvangt, van, bijzonderlijk bij de platte gronden, eene nog verdere aanwijzing te geeven en derzelver beſchrijvingen en verklaaringen te doorvlegten met onderrigtingen omtrent alles wat van het begin van den aanleg tot de geheele volvoering toe dient in acht genoomen te worden, als het gereed maaken van den grond, het ſchieten der beeken, het opwerpen van hoogten, het leggen van graszooden, het beplanten, het verſchillend geboomte, zoo grof, groen blijvend, als vrugtplantzoen, botaniſche heesters en bloemen, de wijze hoe dit alles te doen afſteeken, of op eene ſierlijke manier onder een te mengen, en eene ruuwe opgaave van de kosten, die zulke aanleggen vereiſchen enz.

Tot deeze onderneeming hebben wij voorzeeker de aanmoediging van onze landgenooten nodig; de aangroeijende lust tot de tuinkonst ſtaat ons borg voor het vertier van ons werk; doch ook in een ander opzigt kunnen de beminnaaren van dit vak medewerken, en ons en elkanderen dienst doen, door ons, namelijk, tekeningen of ſchetſen medetedeelen van de bevalligſte verſieringen, die hunne lusthoven of tuinen verfraaien; zoodanig eene mededeelzaamheid, door middel van ons werk aan elkanderen gedaan, krijgt elke liefhebber dan tienvoud van den anderen terug. Daar zal, zoo men het verkiest, melding gemaakt worden van de lusthoven waar zij gevonden worden; doch men zal de billijkheid begrijpen dat het aan ons ſtaa om van de toegezondene modellen al of niet gebruik te maaken.

Men zal alle mogelijke beknoptheid in de uitvoering van dit werk in 't oog houden, en zich bevlijtigen om zoo veel het vallen kan de belangrijkſte ſieraaden op een zoo weinig mogelijk getal Plaaten aan de liefhebberen te leveren, om daardoor voortekoomen dat dit werk te kostbaar worde. Ik zal, indien ik het nut en vermaak mijner landgenooten op hunne buitenverblijven, door deezen mijnen arbeid, bevorderd moge hebben, mijne moeite dubbel beloond achten.

Alkmaar 20 *Nov.* 1802. G. VAN LAAR.

VER-

VERKLAARING

DER

PLAATEN.

PLAAT I.

N°. 1. Een Veld-Tempel, toegewijd *aan de Vrugtbaarheid.*

Het dak en de regt op ſtaande wanden zyn met riet of ſtro bekleed; de ingang is met twee eenvoudige zuilen verſierd, waar boven men een opſchrift of ſchilderwerk, op de Vrugtbaarheid en Landbouw toepaslijk, kan plaatſen; boven de ſpitſe van het dak hangt een krans van die nagebootſte bloemen, welke gewoonlijk tusſchen het koorn en de andere veld-vrugten groeijen.

De meest voldoende plaatſing is op eene hoogte, van waar men over landerijen ziet, bezaaid en beplant met koorn en andere veld-vrugten, weilanden en boomgaarden.

N°. 2. Een driehoekig ſteenen of ſteen verbeeldend Kabinet, met drie ingangen, alle verſierd met twee vaaſen of potten, waarin des zomers natuurlijke bloemen gezet worden.

De daaronder geplaatſte grond wijst de verdere inrigting aan, in de nisſen kunnen kasten of ſpeeltafeltjens, naar goedvinden, geplaatst worden.

Het behoort te ſtaan op eene, eenigſints verheven plaats, welke wat open ligt, en waarop drie onderſcheiden wandelwegen uitloopen, van waar men op enigen afſtand het gebouwtjen aan de bijzondere zijden ziet.

N°. 3. Ene verſiering van hout, waar mede men eene buitenſtaande pomp kan bedekken, uit welke eene buis met eene kraan voorzien tot buiten de bekleeding gaat.

N°. 4. Een Tuinbank, naar goedvinden gekleurd.

N°. 5. Een Zwaanen-hok (dat ook met eene kleine verandering der grootte van den ingang voor een Eendenhok kan dienen) in de Chineeſche ſmaak; het moet dus ook in die ſmaak gekleurd worden.

N°. 6. Een Tuinſtoel van latten.

PLAAT II.

N°. 1. Een Landhuisjen, welks overſteekende rieten of ſtro dak door negen pijlaaren wordt gedraagen, en een bedekte gaanderij om het zelve vormt; het dak is met een venſter en vooruitſteekend balcon voorzien.

Een plekjen grond, van waar men een uitgeſtrekt Land- of Water-gezigt heeft, is de beste plaats voor dit Huisjen.

N°. 2. Een Chineesch Vogelhuisjen, van lat- en draadwerk gemaakt, en in die ſmaak gekleurd.

N°. 3. Een ronde Obelisk, het opſchrift kan dezelve toewijden aan 't geen men verkiest, het zij aan het Buitenleeven, den Landbouw, of iets dergelijks.

De geſchiktſte plaats daarvoor is op een gezigtspunt, dat van verſchillende plaatſen zigtbaar is.

N°. 4. Een ligte doch ſierlyke Chineeſche Brug, over eene beek of gragt.

N°. 5. Een kleine agthoekige Kapel, met een rieten dak, in welks opgang een klok ſchijnt te hangen; de regt opgaande wanden zijn van ruuwe ſchors en met mos bekleede houtſtammen, horiſontaal op elkanderen geplaatst, gemaakt. Het overige alles van ruuw onbezaagd en ongeſchild hout vervaerdigd.

Op een plaatsjen in het natuurlijkst gedeelte van het Bosch, en daar het regt donker beſchaduwd is, ſtaat dit zeer wel.

PLAAT

PLAAT III.

N°. 1. Een open Tempeltjen van boomſtammen, met een rieten dak, ſtaande op eene kleine verhevenheid, beplant met onderſcheidene ſoorten van bloeijende en groen blijvende heesters, en van waar men een gedeelte van een in de nabijheid gelegen beekjen ziet ſlingeren.

N°. 2 en 3. Kleine Altaaren, naar verkiezing te plaatſen.

N°. 4, 5 en 6. Hekjes van latwerk en boomtakken, N°. 5 is van ongeſchilde kneppels, de ronde van buigzaam, of enigſints zoo gegroeid hout; als men het hout wil buigen, zaagt men de binnen zijde hier en daar tot op de helft in, digter of wijder van elkander, naar maate de boog korter is. Geheel ronde, zoo als in N°. 5, maakt men uit twee ſtukken, ieder van een half rond.

N°. 7. Eene Chineeſche Brug, in het midden met een overdekt Bruggenhuisjen voorzien, van waar men den ſchoonen loop der beek, waarover zy ligt, voor een goed gedeelte moet zien, indien men op enigen afſtand Zwaanen of Eenden ziet zwemmen, wordt het gezigt nog meer gestreeld, terwyl men zig aldaar met hengelen kan verlustigen.

Bij deeze gelegenheid merk ik eens vooral aan dat deeze ſoorten van Bruggen of andere Verſieringen met enig oordeel moeten geplaatst worden. Zij moeten of op zig zelve een geheel uitmaaken, of zoo 'er andere verſieringen zeer digt bij zijn, behooren dezelve enigſints in die zelfde ſmaak vervaerdigd te worden; want kort in de nabijheid van eene ſterk gekleurde Chineeſche brug of huis, een gebouwtjen in de Gothiſche ſmaak te zien, voldoet geenzints aan den enigſints kieſchen wandelaar; alle overgangen doch behooren langzaam te zijn, en geene ſprongen te maaken, uitgezonderd iets, dat voorbedagtlijk tot eene verrasſing daargeſteld is.

Over het algemeen voldoet de Chineeſche ſmaak het best in kleine partijen, die zeer net gehouden worden, en daar in de nabuurſchap niet veel ongekunſtelde natuur is. De Gothiſche en van ruuw hout vervaerdigde verſieringen daarentegens voldoen beter daar de natuur ſterker dan de kunst ſpreekt. Al is het terrein niet zeer groot, kan men met een weinig ſmaak, met overleg gepaard, wel zorgen dat het een uit het ander loopt, en geene verwarringen veroorzaakt, die dan, in plaats van verſieringen, ontſieringen worden.

PLAAT IV.

N°. 1. Een eenvoudig Land-Zomerverblijf, met een rieten dak, het Gebouwtjen zelf van hout, of steen, die al of niet met kalk kan vol geraapt worden.

N°. 2. De platte grond van hetzelve en de verdere inrigting verklaard.

N°. 3 en 4. Gedenktekenen: de zaak of persoon, tot welker gedagtenis zij opgerigt zijn, wordt door den inhoud van het opschrift aangeduid.

N°. 5 en 6. Tuinbanken en Stoelen, naar de smaak van den eigenaar.

N°. 7. Eene schoone overdekte Zitplaats.

N°. 8. Platte grond van N°. 7.

PLAAT V.

Een schoon, nog al uitvoerig Gebouwtjen, waarvan de zijde

1. Een Heremitage afbeeldt, en de zijde

2. Een regelmatig Gebouw.

Onder veele daartoe geschikte plaatsen zoude dezelve naar mijn oordeel zeer wel staan op een Eiland, aan den eenen kant door een niet te smal water van het vaste Land gescheiden, waarover men N°. 1 half verschoolen op den digt begroeiden oever zag, naar welken men met een zeer eenvoudig schuitjen overvoer. Bij het openen der deuren zou men een wel geordonneerd vertrek vinden, dat ook tot een Badkamer zoude kunnen dienen, van waar men het Eiland aan die zijde door eene brug over eene beek aan het vaste Land verbonden zag, en waarover het oog zig verlustigde in schoone groepeeringen van bijzondere soorten van pijnen, Larix, Acacia en andere schoone boomen, van vooren op kleine oneffenheden met groepjens, van kleiner blijvende bloeijende heesters en planten, en waren 'er oranjen boomen en bijgewassen voorhanden, zoude een groep daarvan den verrasten wandelaar niet mishaagen. Men kan dezelve daartoe met hunne bakken geduurende het Zomer-saizoen in den grond plaatsen, zoo dat zij natuurlijk uit den grond schijnen te groeijen, mits echter de grond wat hoog zij, op dat zij niet door te veel vogt zouden sterven. — De verrassing zoude des te grooter zijn, naar maate de oord, van waar men overvaart, somber en ruuw, het vertrek schoon, en het uitzigt streelende is.

Zoo dit vertrek gebruikt wordt tot eene Bad-kamer, kan men de vierkante vakken, die open dienen te zijn, om het Gebouw van binnen te verlichten, met mat geslepen glazen vullen, doch zoo men het alleen bestemt tot eene koele Zaal, kunnen dezelve geheel open gelaaten worden.

N°. 2. Is naar de zijde der meer open kant van het Eiland geplaatst; zij zal van de wandelwegen een schoon gezigt van een regelmatig Gebouw opleveren.

PLAAT

PLAAT VI.

N°. 1. Heremitagie van eene zijde, van natuurlijk ruuw bemost hout gemaakt of geschilderd. De Heremiet op zijn bank wordt in beide gevallen of geschilderd of van hout gemaakt en in eene pij gekleed; op deze zijde ziet men, van een' der wandelwegen, doch ontmoet daar geen toegang; even door het groen, dat enigsints open is, wordt men door dit gezigt verrascht; voortwandelende vindt men eindlijk een nauw kronkelend pad, loopende naar eene kleine hoogte, van waar men in een klein dal de Heremitage aan de zijde N°. 3 ziet. Het pad zelf is met laage eiken en andere heesters bezoomd, van agteren is het Hutjen door pijnen, populieren en willigen bedekt, aan de regter zijde van het kleine dal ziet men een klein watertjen, waarover het Hekje N°. 8 tekent; om het water daar naar toe wandelende, vindt men daar boven een Zinnebeeld; Landvogelen vliegende over eene zee, op een ruuw plankjen geschilderd, met de woorden: *Wij hebben hier geen blyvende plaats*, daar onder: het Hekjen openende, koomt men in eene zeer sombere plaats, een klein open vakjen laat ons de grafnaald N°. 8 zien, waarvoor een ruuw plankjen hangt, met het volgende Zinnebeeld — een Vogel wordt van eene pijl getroffen, afgeschooten van een boog, door eene hand uit eene wolk koomende, bestierd, met het enkele woord *Onverwagt* daar onder; — op de binnen zijde van het plankjen, boven den ingang, staat een Doodshoofd, waar onder: *Dit is de plaats der rust*; deze plaats is digt beplant, en enige treurwilligen bedekken aan eene zijde de grafnaald; al dat tot dit beschreevene betrekking heeft is van ongeschild hout vervaerdigd, hier en daar met mos bezet, vooral op plaatsen daar de bijzondere deelen t'zamen gevoegd zijn. — N°. 2 is een Tafeltjen, om in de Heremitage te plaatsen, aan de regter zijde van den ingang der Heremitage is eene kleine open plaats voor een opschrift.

Nu schiet nog over om van N°. 4 en 7 van deze Plaat iets te zeggen.

N°. 4. Eene bedekte Zitplaats, in de smaak van een sierlijk Gebouwtjen geschilderd, de platte grond daar onder wijst de bewerking aan.

N°. 7. Eene Brug met van drooge houtstammen gedraaide paalen, steen afbeeldende, geverwd, 't geen best geschiedt door dezelve te zanden en te kammen, gelijk bij de verwers wel bekend is; ketenen van ijzer of gevlogten touw.

PLAAT VII.

Is een hoofdgedeelte van den platten grond van eenen aanleg, welke verder, naar maate de grootheid der grond, kan uitgebreid worden.

De daar onder ftaande Schaal is de kleinfte, naar welke men het kan uitvoeren, indien men niet te laat wil ontdekken, dat men te veel werk in een klein beftek gemaakt heeft. Indien het terrein groot genoeg is, zal men wel doen de Schaal te vergrooten. Tot meerdere opheldering, zal ik hier enige algemeene Verklaringen, en Aanmerkingen laaten volgen.

De gantfche partij is met eene beek van ongelyke breedte, die in 't midden een Eiland vormt, doorfneden; de diepte, tot welke men het water kan graaven, hangt veel af van den aart en de gefteldheid van den grond, daar de aanleg gefchiedt; in zandgronden moeten de glooijingen veel fchuinder loopen dan in vaste kleijgronden noodzaakelijk is. De fchuinte moet in losfe zandgronden op twee voeten, op een' voet diepte berekend worden; dit veroorzaakt dat men op plaatfen daar het water fmal is, van onderen fpoedig tot elkander is; in een der volgende Stukken zal men dit met enige kleine Figuuren ophelderen.

De grondfpecie die men door het fchieten der beeken verkrijgt, gebruikt men tot het formeeren van hoogten, zo grootere als kleinere, zo als B. D. E. waarvan B. de hoogfte is; men moet zig van deze hoogten geen hoopen aarde voorftellen, maar de natuur naarbootfende heuvelen, die zig zeer langzaam in de gewoone hoogte des gronds verliezen, en waarover de wandelpaden bijna onmerkbaar klimmende leiden, zoo dat de hoogte B. zig met de fchuinhelling van het water in een fmelt, en de wandelpaden reeds by G. H. beginnen te klimmen.

D. Is iets minder hoog, en even gelijk de voorige langzaam afhellende, 't geen op de Plaat, zo verre dit een platte grond toelaat, is aangeweezen.

K. Ligt tegens de fchuine helling van D. aan, zijnde een uitgeftooke partij tusfchen het gras, met bladverliezende bloeijende heesters en bloemen beplant.

E. Is een met gras bedekte Heuvel, met groenblijvende boomen en heesters beplant, welke men bij voorkeur tot het beplanten van graspartijen verkiest, bij voorbeeld: verfchillende foorten van Pinus, Juniperus, Ilex fol: varieg: Thuja enz., waarvan bij gelegenheid nader.

F. Tekent een partytjen met bloeijende Heesters beplant, liggende in de Helling van E., waardoor het wandelpad, daar onder loopende, eene kleiner verheven overgang bekoomt; in 't algemeen moet men zorgen, dat de grond hier en daar geboogen ligt, vooral het Eiland, waarvan A. het laage gedeelte is, bij L. verheven naar de Brug afhellende, M. wat laager en bij N. weer wat hooger, dit moet men niet omtrent de wandelpaden alleen, maar voor het ganfche Eiland verftaan.

De hellingen der zoomen langs het water moeten vooral niet fteil zijn, indien het watet wat van onder de bovenkant der gewoone hoogte van den grond blijft, moet men aarde van de boorden des waters wegneemen, en verplaatfen, om dus het water niet door fteile hooge kanten te mismaaken.

De beplanting over 't algemeen kan op verfchillende wijzen met verfchillende plantfoenen uitgevoerd worden, 't best bevalt egter de afwisfelende manier; dan eens onder de fchaduwe van hoog opgaande boomen van verfchillende foorten en groen, zig te bevinden, dan eens door een kreu-

kreupelbosch van eiken hakhout te gaan, dan weêr groepen van bloeijende heesters, hier en daar met enkele vrugtboomen, als bij geval, doorzaaid, bloemen, over het water hangende, treuwilligen en sombre partijen, met sparren beplant, te ontmoeten, bevalt den enigsints kieschen wandelenden liefhebber beter dan eene eentoonige beplanting.

Hier bij zal ik het deze reis laaten, en nog iets over de verdere versieringen van deezen aanleg, met een woord aanstippen.

B. Is geschikt tot eene zeer eenvoudige niet spreekende Zitplaats, alleen gedekt door het lommer der pijnen en andere boomen, die het plein op hetzelve overschaduwen, banken van ruuwe boomtakken (waarvan tekeningen zullen volgen) zouden hier wel voegen; het naar de beek gaande gedeelte van den grond is met laag blijvende heesters beplant, zodanig, dat men het gezigt op O. A en D. bewaart, waarvoor ook op het Eiland gezorgd is, door in eene regte lijn een doorzigt te bewaaren.

A en D. zijn zeer geschikte plaatsen, voor min of meer sierlyke Gebouwtjens, in eene smaak naar verkiezing van den eigenaar; in de hierbij gaande Plaaten zijn reeds voegzaame, en zoude voor A. uitkiezen N°. 1. van Pl. 2, en voor D. N°. 1. van Pl. 7. Bevallen zij niet, zoo zullen 'er in de volgende Stukken wel andere koomen.

Men plaatse zig nu in zyne verbeelding op A. B. D., zoo vleije my dat men zal toestemmen dat de gezigten schoon zijn.

A. Ziet over een vrij breed water, de heuvel E, waaraan zig het beekjen slingert en verlengt; daar het naar de andre zyde de waterplas O. formeert. Aan de andre zijde wordt het gezigt gestreeld door den langzaam opklimmenden en schoon beplanten berg, waar tegens het wandelpad kronkelende oploopt, terwijl men van agteren een langzaam geboogen Eiland ontwaart.

Van B. is het gezigt grootsch, enigsints links de waterplas O., waar het Gebouwtjen A. op den oever als in een dal schijnt te liggen — een weinig regts de berg met zijn Gebouwtjen D., dat op een vry verren afstand, over water en door boomen en heesters van verschillende maaksels, groen gezien wordt. Dit moet bevallen!

De hoogte D ziet van zyn voet drie verschillende beeken daarheen slingeren, en de bruggen P en Q. daarover tekenen, voor hetzelve het laag gebooge Eiland en een speelend gezigt op de trotsche hoogte B.

C en R. Staan genoegzaam op zigzelven en zoude, zo men zulks verkoos, in eene andere smaak kunnen vervaardigd worden.

C. Is een laag Pleintjen, bij het water een vogelhuisjen en enige banken zouden 'er wel staan.

PLAAT

PLAAT VIII.

Twee platte gronden van kleine Partijtjens of Tuinen.

N°. 1. Is een Partijtjen met een watertjen verſierd, welks ſmallere einden zig agter het hout verbergen, en dus door den wandelaar niet ontdekt worden.

A. Is de oppervlakte der grootſte hoogte, die by het water legt, beginnende reeds by het bruggetjen B. langzaam te klimmen, en aan de andere zyde niet minder laagzaam afdaalende; zeer geſchikt om een Gebouwtjen op te plaatſen, van welke 'er verſcheiden, in onderſcheidene ſmaak, in dit werk zullen voorkomen.

C. Is de oppervlakte eener kleine verhevenheid, die men wandelende ontmoet, en alleen met eenvoudige zitbanken verſierd is, van waar men een ſchoon gezigt over het water, op de hoogte A. heeſt.

D. Is een ſpitſe Grasheuvel, met groen blijvende ſtruiken, en van onderen met treurwilligen beplant.

E. Een voor 't oog bedekte Ruimte, kunnende dienen tot een ſpeelplaats voor groote en kleine kinderen; een Schupſtoel &c. kunnen 'er gevoeglyk koomen.

F. Plaats voor een Gemak. Voor 't overige kan men de partijtjens zodanig beplanten als men verkiest, dog al dat bij en om het water is, dient met groenblyvende, bloeijende, en (daar 't nodig is) dekkende heesters beplant.

N°. 2. Een dito Partijtje, als 't voorige, mede met een watertjen, welks einde zig agter 't groen verbergt, verſierd.

A. Oppervlakte van de grootſte hoogte by dit watertjen, mede geſchikt voor een klein Gebouwtjen van ſmaak.

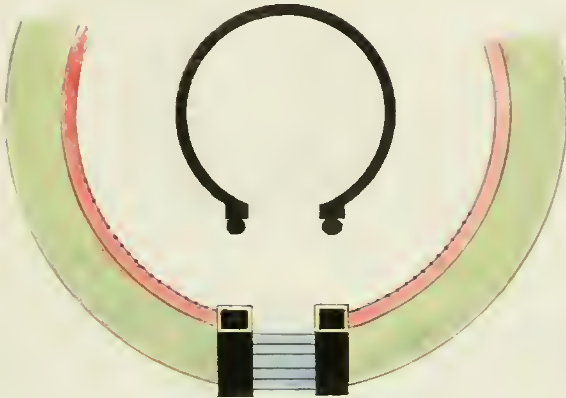
B. Is een Kabinetjen in de laagte, doch bij 6 gaat men over eene kleine hoogte naar het bruggetjen D.

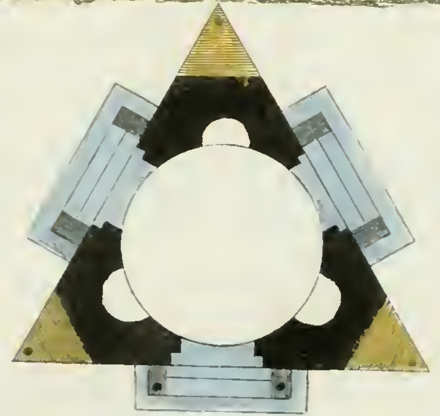
E. Is een beplante Hoogte, die zig in het water en de wandelpaden verliest.

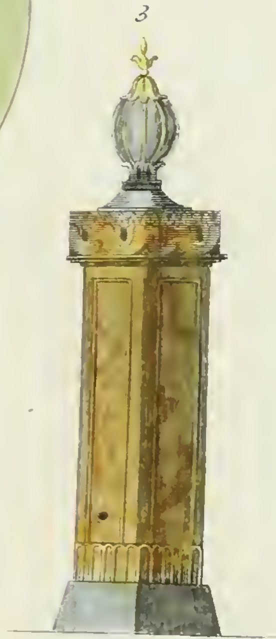
F. Zo als E in N°. 1. G als F in N°. 1.

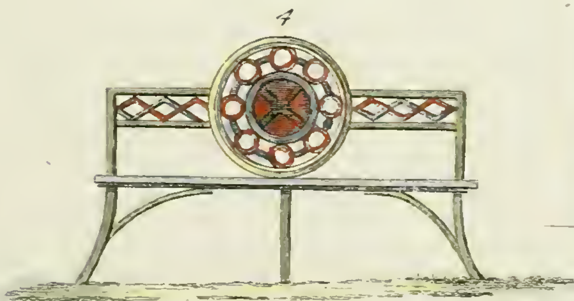

1

2

3

4

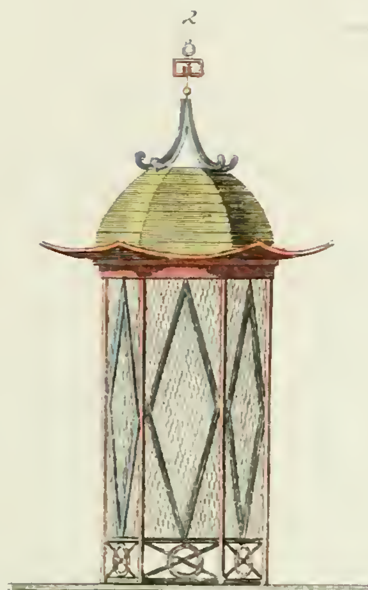

5

6

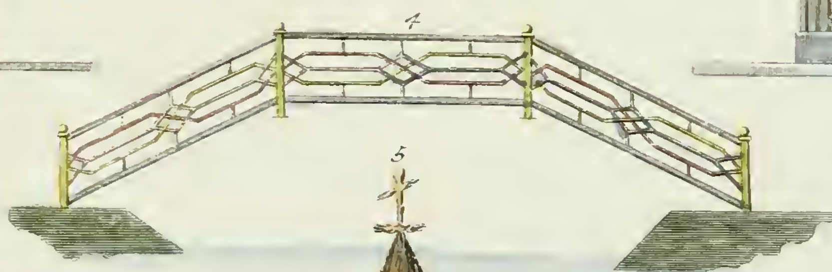

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1

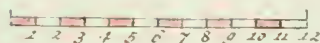

2

3

4

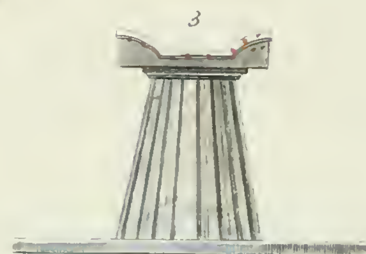

5

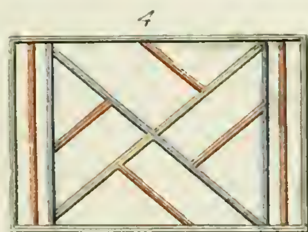

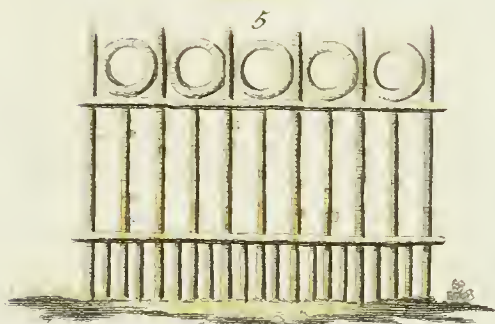

1

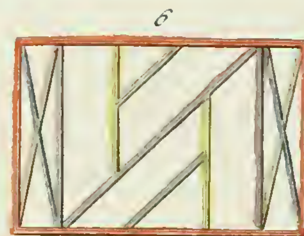

2

3

4

5

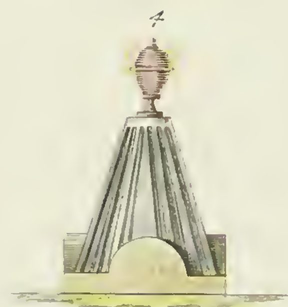

6

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

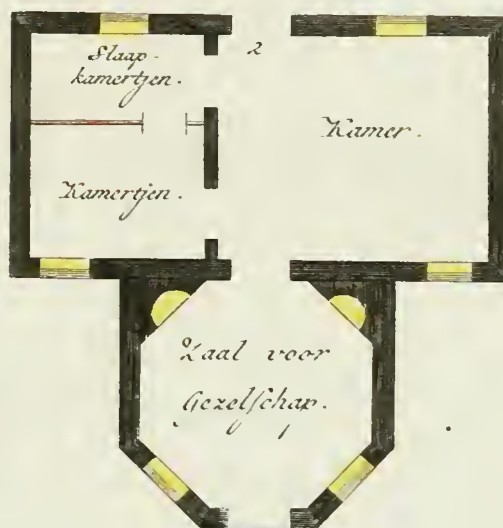

7

3

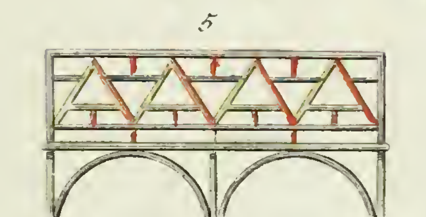

1

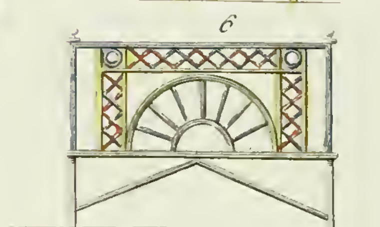

4

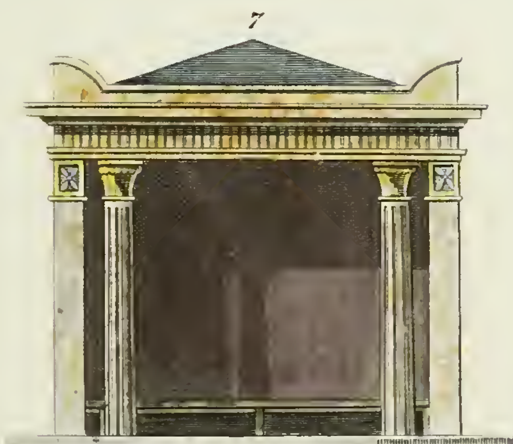

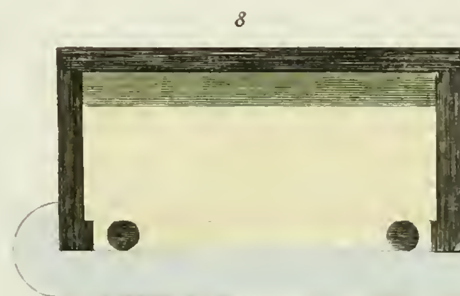

2
Slaap-
kamertjen.
Kamer.
Kamertjen.
Zaal voor
Gezelschap.

5

6

7

8

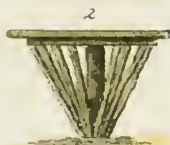

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

pl. V.

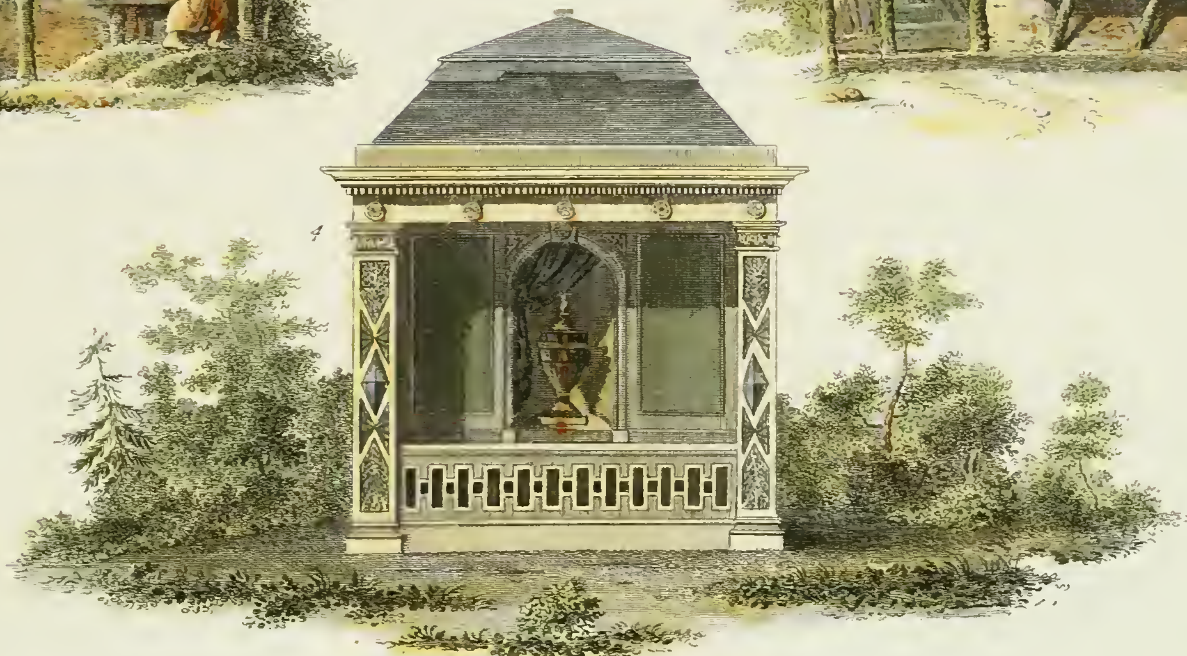

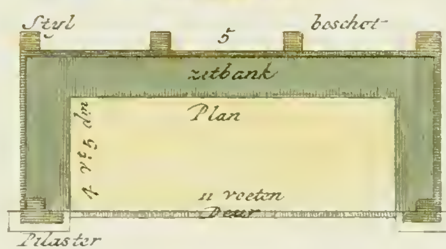

1

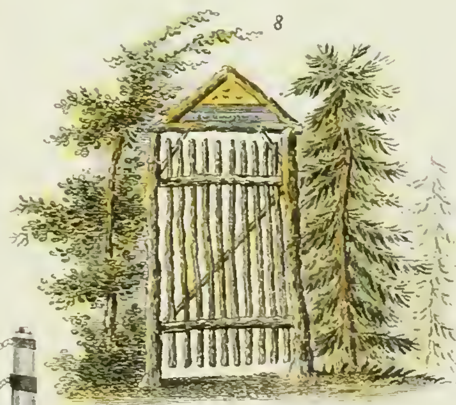

2

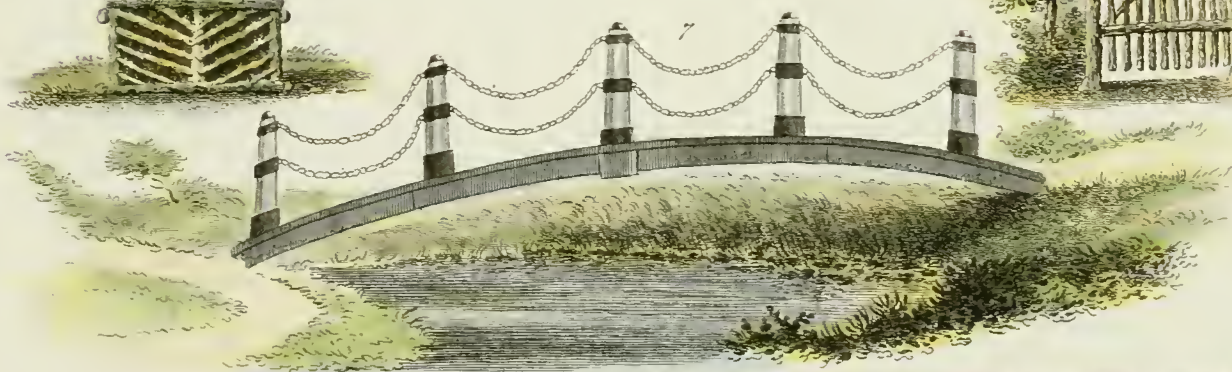

3

4

Styl
5
boschot
zitbank
Plan
4 vt 5 dm
11 voeten
Deur
Pilaster

6

8

7

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

pl. VII.
A
B
C
D
E
F
G
H
I
L
M
N
O
P
Q
R
6
12
Rhynl. Roeden.

1

E

A

WATER

D

C

B

F

2

G

E

WATER

A

D

C

B

F

1 2 3 4 5 Roeden Rhijnlandsch.

DE

ALGEMEENE EN BIJZONDERE

NATUURLYKE HISTORIE,

DOOR

DEN GRAVE DE BUFFON.

TWINTIGSTE DEEL.

BEVATTENDE

DE VOGELEN,

Is by den Uitgeever deezes van de Pers gekomen en alom verzonden:

DIT DEEL BEHELSD DE AFBEELDINGEN EN BESCHRIJVINGEN DER VOLGENDE VOGELEN.

Dit Werk is met naar 't leeven, gekoleurde afbeeldingen, zo wel als ongekoleurd te bekomen. ——

Hetzelve is, voor den Liefhebberen van dit fchoone Vak van de *Natuurlijke Historie*, ook apart onder den afzonderlyken Tytel, van: BUFFON, NATUURLIJKE HISTORIE DER VOGELEN, *Eerfte Deel*, met en zonder gekoleurde Plaaten apart te bekomen. Van het XIXde Deel van de Algemeene en Byzondere NATUURLIJKE HISTORIE van BUFFON, met 74 Afbeeldingen van Dieren, ook in den voorleden Jaare by den Uitgeever deezes uitgegeeven, zyn mede nog eenige Exempl. voorhanden. Ook onder de Tytel van XIIde Deel, voor de Bezitters der *Editie zonder de Anatomie*, in XI Deelen, op groot en op klein Papier.

Ter aanmoediging voor de Bezitters deezes voortreflijken Werks, om hetzelve te compleeteeren, kan men hun verzekeren, dat het GEHEEL is UITVERKOGT, zo wel *met* als *zonder Anatomie*, en dat het dierhalve, *Compleet* zijnde, altoos zyne waarde zal blijven behouden.